

общеобразовательного уровня населения; расширение доступа к высшим уровням образования; удовлетворение потребностей в высшем образовании; организация регулярного повышения квалификации специалистов различных направлений.

Литература:

1. Андреев А. А., Солдаткин В. И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация – М: Из-во МЭСИ, 1999. 166 с.
2. Воронцова Т. В., Ибатуллина Е. Ю. Моделирование и технологическое обеспечение ресурса профессиональной образовательной среды // Теоретические и прикладные проблемы АПК – 2015. – № 1 (22). – С. 59-62.
3. Мясникова М. С. Инновации в образовании: дистанционное обучение детей с ограниченными возможностями здоровья // Актуальные вопросы современной педагогики: материалы IV междунар. науч. конф. (г. Уфа, ноябрь 2013 г.). – Уфа: Лето, 2013. – С. 149-151.
4. Основы дистанционного обучения. Дистанционный курс. Под редакцией проф. Кухаренко В.Н. – Харьков: Торсинг, 1999. 41 с.

*Бондаренко Л.М.
Харківський національний
автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: vv_bond57@email.ua*

Професійні складові компетентності викладача мови іноземцям

Сьогодні в науково-педагогічній літературі багато уваги приділяється питанням якості освіти, що цілком природно. Саме час вимагає від ЗВО підготовки висококваліфікованих фахівців, інші сьогодні нікому не потрібні. Особливо це актуально при підготовці іноземних студентів, які, після закінчення навчального закладу в Україні, повертаються на батьківщину й автоматично стають «візитівкою», за якою судять про навчальний заклад і країну, в якій вони отримали освіту.

Загальновідомий факт – фахівця може підготувати тільки фахівець. У сучасному ЗВО це не просто людина, яка досконало знає свою справу, це, перш за все, педагог. Ні для кого не є секретом, що можна досконало знати свій

предмет, і не вміти його презентувати студентам (практично кожен з нас стикався з таким явищем під час навчання в університеті).

У нашому випадку картина ускладнюється тим, що викладачів російської мови як іноземної сьогодні в Україні ніхто не готує. Хто стає викладачами? Це, як правило, хороші вчорашні студенти філологічного факультету (російське, а найчастіше українське відділення) або факультету іноземних мов, які про викладацьку діяльність ще дуже мало знають, а про специфіку роботи з іноземними студентами взагалі нічого не знають. Усе їх уявлення про педагогічну діяльність будується на основі спостереження за діяльністю викладача, 36 годинах курсу лекцій і практичних занять з педагогіки, а також на спостереженнях за викладачем, зроблених за студентською партою під час навчання. А от про особливості викладання в іншомовній аудиторії вони, як правило, навіть і не чули.

Ґрунтуючись майже на сорокарічному досвіді роботи з іноземними студентами, ми дійшли висновку про те, що необхідно у практику відбору кадрів до роботи з іноземними студентами вводи тестовий професійний відбір.

Викладачами кафедри філології та лінгводидактики під час такого професійного відбору пропонується наголошувати на таких основних професійних критеріях, яким повинен відповідати сучасний викладач мови як іноземної:

- професійна придатність до викладацької діяльності, тобто мотиваційна готовність до роботи з іноземними студентами, без чого «... неможливий саморозвиток та становлення особистості з метою ефективної самореалізації на основі внутрішньо значущих впливів» [2; 97 Зимня І.А. Педагогическая психология: уч. пос. – Р.-н.-Д.: Феникс, 1997. – 480 с.];

- культурологічна готовність до роботи з представниками різних країн і народів (знання особливостей культури ділового й повсякденного одягу, міміка, жестів, особливостей і відмінностей менталітету, темпераменту тощо);

- емпатія, тобто вміння співпереживати, співчувати й цікавитися процесом адаптації іноземного студента в незнайомому йому мовному

середовищі, почуття такту й терпимості стосовно відмінної від нашої реакції на явища повсякденної дійсності;

- освіта повинна бути виключно професійно орієнтованою, тобто українську мову як іноземну повинні викладати ті, хто закінчив українські відділення філологічних факультетів, російську мову як іноземну повинні викладати ті, хто закінчив російські відділення філологічних факультетів (в Україні дуже часто російську мову іноземним студентам викладають україністи, і навпаки, або перекладачі, тобто ті, хто закінчив факультети іноземних мов);

- елементарне знання географії (на підготовчих факультетах, як правило, навчаються представники не лише різних країн, а й континентів);

- елементарні знання країнознавчі знання: історія, культура, релігійні та політичні особливості країни студента [1 Верещагин Е.М. Лингвострановедческие рекомендации составителям учебных пособий по русскому языку для иностранцев. Научные основы и практика преподавания русского языка и литературы / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Русский язык, 1990. – 246 с.];

- креативність у підході до освітнього процесу (уміння урізноманітнювати і стимулювати ставлення студентів до процесу отримання знань) [3];

- бажання і вміння працювати зі студентами в позааудиторний час (організація дозвілля).

На підставі виділених складових професійної компетентності викладача мови як іноземної нами була складена тестова батарея визначення професійної придатності претендента на цю посаду. Вважаємо, що саме такий підхід до професійних якостей викладача, який працюватиме з іноземними студентами на підготовчих факультетах ЗВО України, дозволить певним чином впливати на якість освітніх послуг.

Література:

1. Верещагин Е.М. Лингвострановедческие рекомендации составителям учебных пособий по русскому языку для иностранцев. Научные основы и практика преподавания русского языка и литературы / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Русский язык, 1990. – 246 с.
2. Зимняя И.А. Педагогическая психология: уч. пос. – Р.-н.-Д.: Феникс, 1997. – 480 с.
3. Моляко В.О. Психологія творчості – нова парадигма дослідження конструктивної діяльності // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні, 2002. – С.490.

*Васенкова Л.Е.
Белорусский государственный
медицинский университет
г. Минск, Республика Беларусь
e-mail: belrus@bsmu.by*

Обучение грамматическому конструированию с помощью иллюстративной наглядности (из опыта работы)

Современное занятие по русскому языку как иностранному имеет коммуникативную направленность, которая определяет его цели и задачи.

Обучение конструированию – это обучение законам и закономерностям, на основании которых строятся устные и письменные высказывания.

Традиционно оно приравнивается к обучению грамматике с учетом практической направленности.

А.М.Пешковский признавал общеобразовательное значение грамматики, подчеркивал ее практическую ценность, заявляя, что грамматика – служанка речевых и стилевых навыков.

Речевые навыки, по мнению С.Ф.Шатилова, являются компонентами коммуникативных умений и представляют собой автоматизированные речевые аспектные (грамматические, лексические) операции с языковым материалом.

При обучении грамматическому конструированию иллюстративная наглядность помогает раскрыть сущность языковых явлений, помогает определить последовательность речевых операций.